

Оцінка тенденцій ринку продукції переробних підприємств АПК

У статті запропонована модель оцінки ринкових тенденцій продукції переробних підприємств АПК.

В статті предложена модель оценки рыночных тенденций продукции перерабатывающих предприятий АПК.

In the article the model for evaluating market trends in agricultural product processing enterprises.

Постановка проблеми. Кон'юнктура ринку продукції переробних підприємств АПК протягом останніх років характеризується поступовим зменшенням обсягів переробки продукції через вплив певних чинників, які зумовлюють основні проблеми ринку та потребують подальшого окреслення стратегії розвитку даного ринку.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичні та практичні питання формування і ефективного функціонування ринку агропромислового комплексу є предметом наукових досліджень В.Я. Амбросова, В.Г. Андрійчука, В.І. Бойка, В.Г. В'юна, П.І. Гайдуцького, О.Д. Гудзинського, О.Ю. Ермакова, О.В. Крисального, С.М. Кваши, В.В. Лазні, Л.О. Мармуль, П.М. Макаренка, В.Д. Пантелєєва, П.Т. Саблука, В.І. Топіхи, І.Н. Топіхи, О.М. Шпичака, І.І. Червена, В.В. Юрчишина, В.М. Яценка та інших. Питання розвитку інфраструктури аграрного ринку досліджували В. Бойко, П. Гайдуцький, О. Гудзинський, Б. Губський, П. Саблук, О. Шпичак та інші. Проте питання функціонування ринку переробки АПК вимагає подальшого дослідження.

Мета статті полягає у проведенні оцінки ринкових тенденцій продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх років кон'юнктура ринку продукції переробних підприємств АПК характеризується зменшенням обсягів переробки продукції, що і обумовлюють основні проблеми ринку та потребують подальшого окреслення стратегії розвитку даного ринку. Проте існує ряд проблем, серед яких провідне місце займає забезпечення підприємств галузі сировиною, низький рівень технологічної оснащеності підприємств, що призводить до підвищення собівартості, зниження якості продукції та рівня конкурентоспроможності, які потребують своєчасного вирішення.

Запропонована модель оцінки ринкових тенденцій продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області представлена як система економічних моделей, що характеризують собівартість продуктів на внутрішньому ринку, обсяги виробництва продуктів, обсяги потреби та споживання продуктів в розрахунку на душу населення та визначають чинники, які впливають на значення факторів та обумовлюють капітал досліджуваних підприємств. Відповідно до запропонованого методу в систему рівнянь вводяться службові рівняння, за

якими виконується розрахунок факторів, через показники, що обумовлюють зміну ринкових тенденцій.

Модель оцінки ринкових тенденцій продукції переробних підприємств АПК зображена графічно та представлена на рисунку.

Відповідно до моделі проведення оцінки тенденцій ринку продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області розроблено економічну модель зміни собівартості основної продукції переробних підприємств, яка має наступний вигляд:

$$W_{PROD}n = S * x_1 + P * x_2 + A * x_3 + V * x_4, \quad (1)$$

де S – сировина, P – оплата праці, A – амортизація, V – інші витрати, X_n – середня хронологічна.

Економічна модель зміни реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК представлена як:

$$C_{PROD}n = Z_{PROD} * x_1 + Zel * x_2 + KDR * x_3 + Q * x_4 + P_{PROD} * x_5, \quad (2)$$

де Z_{PROD} – обсяги виробництва, Zel – індекс реальних цін на електроенергію, KDR – реальний курс гривні до доларів США, Q – реальна ціна на внутрішньому ринку (грн.), P_{PROD} – пропозиція аналогічної продукції на внутрішньому ринку, X_n – середня хронологічна.

Економічна модель зміни внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств АПК має вигляд:

$$VC_{PROD}n = Z_{PROD} * x_1 + D_n * x_2 + C_{SP} * x_3, \quad (3)$$

де Z_{PROD} – обсяги виробництва, D_n – середньодушові доходи населення, C_{SP} – споживання продукції переробних підприємств на душу населення, X_n – середня хронологічна.

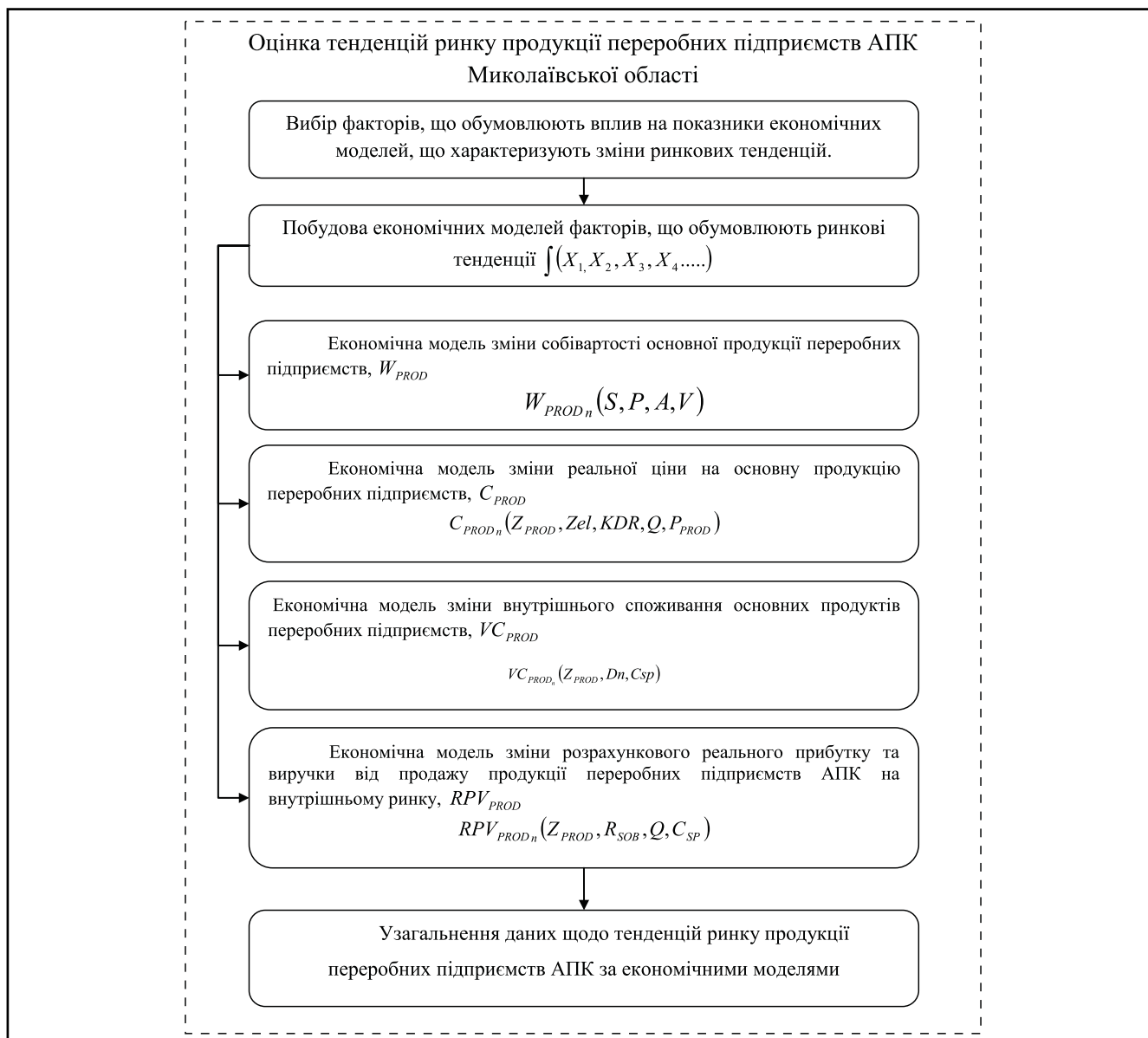
Економічна модель зміни розрахункового реального прибутку та виручки від продажу продукції переробних підприємств АПК:

$$R_{PV}n = Z_{PROD} * x_1 + R_{SOB} * x_2 + Q * x_3 + C_{SP} * x_4 \quad (4)$$

де Z_{PROD} – обсяги виробництва, R_{SOB} – розрахункова собівартість, C_{SP} – споживання продукції переробних підприємств на душу населення, X_n – середня хронологічна.

Отримані економічні моделі дозволяють кількісно визначити всі системні наслідки від зміни кожного з чинників екзогенного походження на ринку, тобто розрахувати зміни не тільки тих результативних показників, які безпосередньо пов'язані з даними чинниками в одній чи декількох моделях, а й усіх інших, які пов'язані уже не з самим цим чинником, а із залежними від нього іншими результативними показниками (див. таблицю).

У результаті проведеної оцінки ринкових тенденцій продукції переробних підприємств АПК Миколаївської обл. варто відзначити зростання реальних внутрішніх цін на продукцію, що призвело до зменшення обсягів виробництва та об-

Модель проведення оцінки тенденцій ринку продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області

Узагальнені дані щодо тенденцій ринку продукції переробних підприємств АПК Миколаївської області за економічними моделями

Показники	2005	2006	2007	2008	2009
ВАТ «Миколаївський комбінат хлібопродуктів»					
Собівартість основної продукції	8692,11	5314,81	8982,23	5474,26	5314,81
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	371,63	440,59	516,12	581,32	573,43
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств, %	0,56	0,47	1,02	1,13	0,82
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	356,02	423,30	496,03	547,12	531,51
ВАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока»					
Собівартість основної продукції	18082,6	14058,1	27947,06	32320,51	29729,35
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	33,07	40,89	42,02	56,58	75,54
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,72	0,61	1,44	1,68	1,76
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	17,30	22,87	21,04	24,13	25,14

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Продовження таблиці

Показники	2005	2006	2007	2008	2009
ВАТ «Вознесенський сиркомбінат»					
Собівартість основної продукції	21745,42	11018,56	11779,53	8 084,43	2 820,94
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	276,04	324,16	300,46	308,09	316,88
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,66	0,48	1,08	1,20	0,82
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	260,10	306,10	280,11	273,35	274,04
ТОВ «Вознесенська продовольча компанія »					
Собівартість основної продукції	357977,9	168377,3	166710,2	275367,6	404584,8
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	384,77	462,79	530,83	603,96	585,81
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,66	0,51	1,09	1,10	0,80
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	368,91	444,92	510,41	569,22	542,86
ЗАТ «Баштанський сирзавод»					
Собівартість основної продукції	71980,23	66486,89	129753,2	164011,4	252330,8
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	289,27	331,49	307,86	315,21	322,93
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,65	0,49	1,09	1,14	0,82
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	273,36	313,29	288,10	280,34	279,82
ЗАТ «Первомайський молочноконсервний комбінат»					
Собівартість основної продукції	61241,39	72123,67	86980,63	91790,42	112902,2
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	223,04	225,21	317,02	304,04	237,46
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,61	0,47	1,10	1,16	0,86
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	207,16	207,28	296,56	268,86	193,95
ВАТ «Миколаївмолпром «Доманівський сир завод»					
Собівартість основної продукції	10168,31	6214,819	10507,51	8079,264	10066,63
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	283,30	306,10	310,91	319,39	325,38
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,43	0,58	1,40	1,63	1,26
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	267,41	288,18	290,37	284,52	282,25
ВАТ «Очаківський райагрохім»					
Собівартість основної продукції	21885,81	25852,37	95859,83	120564,1	66467,52
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	5898,89	6485,75	6736,96	7584,97	8548,34
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,44	1,15	1,91	2,93	4,85
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	5883,18	6468,00	6716,62	7550,33	8505,37
ТОВ «Євролакт»					
Собівартість основної продукції	1978,36	1557,06	1753,32	2829,94	4309,55
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	278,78	363,30	391,62	493,79	541,47
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,66	0,52	1,08	1,13	0,84
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	262,96	345,59	371,14	459,15	498,60
ТОВ «Дюк»					
Собівартість основної продукції	122192,2	144992,7	169713,2	230709,6	290552,1

Продовження таблиці

Показники	2005	2006	2007	2008	2009
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	173,37	207,91	211,25	251,67	279,59
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,61	0,62	1,16	1,27	0,89
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	157,54	190,07	190,84	217,00	236,55
ТОВ «Альянс – С»					
Собівартість основної продукції	3010,15	2845,19	3118,17	4604,37	6492,16
Зміна реальної ціни на основну продукцію переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку України	151,98	173,54	206,61	280,86	271,27
Зміна внутрішнього споживання основних продуктів переробних підприємств	0,81	0,51	1,09	1,13	0,84
Розрахунковий реальний прибуток та виручка від продажу продукції переробних підприємств АПК на внутрішньому ринку	136,05	155,58	186,04	245,98	228,04

сягів споживання. Наслідками зростання ціни на закупівлю сировини виявились логічними, а саме собівартість і ціна продукції зросли, обсяги реального прибутку в гривневому виразі від продажу продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках зменшились, збитки зросли.

У той же час присутнє зростання ролі нецінових чинників конкурентоспроможності продукції, якості товару та його новизни, відсутність законодавчої бази, яка б забезпечувала умови для ефективної діяльності переробних підприємств, створення конкурентного середовища у галузі та захист споживачів від неякісної продукції, стратегічної державної програми, основою якої була б вертикальна інтеграція аграрних і переробних підприємств.

Висновки

Реальна фінансова ситуація для переробних підприємств АПК погіршилася, що зумовлено недостатністю власних оборотних засобів, неефективним використанням наявних фінансових ресурсів, низьким рівнем доступності кредитних ресурсів, зумовлене зростанням відсотків за кредитами банківських установ для розвитку підприємств виробництва, що обумовлює необхідність проведення фінансової реструктуризації щодо переробних підприємств АПК, зокрема, їхнього капіталу.

Література

1. Степаненко І.Х. Виробничо-організаційні аспекти удосконалення управління агропромисловим виробництвом України // Економіка АПК. – 2004. – №9. – С. 19–23.
2. Зубець М., Юрчишин В. Проблеми села – турбота держави // Голос України. – 2003. – 15 серпня №152. – С. 11.
3. Юрчишин В.В. Науково-методологічні та організаційні основи розвитку системи управління аграрним сектором економіки // Економіка АПК. – 2003. – №1. – С. 17–25.
4. Саблук П.Т. Основні напрями розроблення стратегії розвитку агропромислового комплексу в Україні // Економіка АПК. – 2004. – №12. – С. 3–15.
5. Кожевников Р., Дедова И. Государственная инновационная политика и ее финансовое обеспечение // Вопросы экономики. – 1998. – №12. – С. 87–94.
6. Андрощук Г. Інноваційна діяльність в Україні: економічний механізм стимулювання / Головний консультант Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України // Інтелект. Власність. – 2000. – №12. – С. 23–30.
7. Лопатинський Ю.М., Шкабара Т.Л. Системний підхід до розвитку аграрного сектору в умовах трансформації // Економіка АПК. – 2004. – №1. – С. 78–83.
8. Гудзинский А.Д. Развитие механизма управления сельскохозяйственным производством. – К.: Изд-во УСХА, 1992. – С. 224.

І.В. ГОРДІЄНКО,
аспірант, Національний авіаційний університет

Необхідність інтермодальності для ефективного функціонування транспортної системи

Науково обґрунтовано, що успіх у створенні ефективних транспортних систем заснований на всеохоплюючій уяві і збалансованому підході, оскільки комплексна транспортна система має базуватися на ретельному

аналізі витрат і ефективності в національному масштабі, а також справедливому і рівному відношенні до всіх видів транспорту. Охарактеризована роль транспорту в глобалізації світової економіки, а також питання капіта-